

Slovensko-polsko-česká cesta do Evropské unie

V tomto volebním roce se často hovoří o spolupráci zemí visehradské skupiny, zejména v souvislosti s blížícím se vstupem některých zemí střední a východní Evropy do Evropské unie. Ve dnech 19. – 20. března se ve východoslovenském Prešově konala mezinárodní konference s názvem *Slovensko v zrkadle Európskej únie – Transformácia postkomunistických krajín a priebeh ich prístupového procesu do EÚ*. Konferenci zorganizovala Študentská spoločnosť pre politické vedy, nejmladší slovenská studentská politologická organizace. Přestože toto sdružení vzniklo teprve v srpnu 2000, uspořádali její členové již řadu zajímavých akcí – např. seminář o významu změn roku 1989, diskusi o problematice romské menšiny nebo vystoupení předsedů vlády Slovenska a České republiky v listopadu 2001.

Konference o vstupu Slovenska a dalších zemí do EU byla zahájena vystoupením státního tajemníka Ministerstva zahraničních věcí SR a hlavního vyjednavče pro jednání Slovenska s EU *Jána Figela*. Ten zhodnotil postup současné vládní koalice při vyjednávání o vstupu SR do evropských struktur, přičemž se zaměřil zejména na pozitivní výsledky působení široké koaliční vlády. Výraznou podporu vládním politickým subjektům prezentoval i přítomný zástupce Delegace Evropské unie v SR *Dionýz Hochel*. Zástupce Slovenské společnosti pro zahraniční politiku *Alexander Duleba* se zabýval problematikou schengenských dohod na případné nové hranice EU. Zvláštní důraz věnoval vztahům Slovenska a Ukrajiny.

V diskusi k prvnímu bloku se přítomní slovenští učitelé a studenti věnovali otázkám aktuálních česko-německých vztahů (zejména vládním dekretům roku 1945), ale i možnostmi slovenské zahraniční politiky po nadcházejících parlamentních volbách. Ve druhém

bloku vystoupili zástupci tří zemí, které usilují o vstup do Unie. *Marek Šiastný* z Institutu pro veřejné otázky přiblížil zejména některé zajímavé výsledky výzkumů veřejného mínění na Slovensku. *Helena Bujnová*, zástupkyně vedoucího Katedry politologie a evropských studií Univerzity Konstantina Filozofa v Nitře porovnála územně-správní členění Slovenska a Španělska jako předsedající země EU. Přiblížila historii i současnost členění obou zemí a pokusila se nalézt shody i rozdíly. Neméně zajímavým bylo vystoupení *Marka Migalského*, jehož domovským pracovištěm je Univerzita Śląski Katowice. V příspěvku představil současné složení polského parlamentu a zaměřil se zejména na postoje polských parlamentních stran k problematice vstupu do Evropské unie. *Vladimir Srb*, reprezentující Českou společnost pro politické vědy, přednesl příspěvek o úloze vnitropolitických faktorů při začleňování SR a ČR do EU. V následné diskusi se většina otázek přítomných týkala české a polské politické scény.

Třetí blok prvního dne zahájil *Viliam Figusch* z Kanceláře Rady Evropy na Slovensku. Představil práci RF a porovnal význam této instituce s procesem evropské integrace. Pozoruhodným byl příspěvek *Vladimíra Dančíšiny* z pořadající univerzity, který se týkal důkladného srovnání volebních systémů Slovenska a zemí EU. Hovořil také o rozdílech a shodách mezi „evropským“ a slovenským volebním systémem. *Pavel Hynčica* ze sdružení POLIS Praha reflektoval ve svém vystoupení myšlenku svrchovanosti ve vztahu k EU v českém a slovenském politickém prostředí. V poslední – čtvrté – části prvního dne zaujaly zejména příspěvky *Viktorie Zradulové*, studentky politologie z Trnavy, o integrační cestě Maďarska, *Jana Kubáčka* o pohledu na přístup českých politických stran k rozšiřování EU a *Václava Nekvapila* (oba sdružení POLIS) o problematice občanské společnosti ve vztahu k integračnímu procesu.

Druhý den byl složen ze dvou částí. Nejprve proběhl pátý blok vystoupení jednotlivých

účastníků. O středoevropském prostoru hovořil *Peter Horváth* (UCM Trnava), který zároveň představil svůj pohled na jednotlivé země visegrádské čtyřky. *Michal Svatuška* (stejná univerzita) zase hovořil o Estonsku a jeho možném zapojení do struktur EU. Velice ostrá diskuse se odehrála po odeznění všech příspěvků tohoto bloku. *Tomáš Koziak* z Prešovské univerzity ostře napadl Českou republiku za neschopnost revidovat a radikálně změnit „Benešovy dekrety“. Ze strany několika přítomných českých, slovenských a polských účastníků pak zazněly některé úvahy o tomto problému, například prognóza, že v případě změny i jediné věty v dekretech prezidenta republiky by občané ČR jistě odmítli vstup do EU v referendu. T. Koziak všechny připomínky neakceptoval, pouze dodal – aniž by to předtím někdo zmínil – že největší chybou české politické elity je navrhnout Edvarda Beneše na státní vyznamenání. V kuloárech se následně většina účastníků shodla, že státní vyznamenání by měl bývalý československý prezident Beneš obdržet zejména na Slovensku, kterému garantoval hranice po první světové válce a zajistil kontinuitu Československa i pro slovenskou válečnou republiku s totalitním pronacistickým režimem.

Druhá část druhého dne byla věnována workshopům. První dílna se zabývala slovensko-polsko-českou cestou do EU, druhá pak problematice regionů integrujících se zemí po vstupu do EU. Zejména druhá dílna měla výrazně interdisciplinární ráz, neboť hlavním tématem byl cestovní ruch jako forma propagace kandidátských zemí a možnost finančního profitu. Oba workshopy byly ve znamení aktivní tvůrčí atmosféry, stejně jako celá konference. Přesto, nebo možná právě proto, že organizátory byli studenti, proběhla celá akce po organizační stránce naprosto dokonale (organizátorům lze adresovat pouze výtka, že konference se obešla bez zástupců slovenských opozičních stran). Je jen škoda, že vedoucí pracoviště, odkud pocházejí studenti, kteří připravili tuto vynikající akci, si sama (ani v za-

stoupení) nenašla čas pro alespoň krátkou účast na konferenci. Studenti totiž dokázali, že budoucnost slovenské politické vědy je dokonale zabezpečena.

Vladimír Šrb

Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti

Dne 14. května 2002 se uskutečnila v sídle Veřejného ochránce práv mezinárodní vědecká konference *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti*. Jak již název napovídá, cílem konference bylo prezentovat za účasti zahraničních hostů – především ze Slovenské republiky – působení „ombudsmanských“ institucí v evropských i mimoevropských právních systémech v komparativní perspektivě a v návaznosti na to pak analyzovat právní úpravu veřejného ochránce práv v podobě, jaká se prosadila v ČR.

Více než roční působení českého veřejného ochránce práv totiž ukazuje, že zakotvení této instituce v právním řádu vyvolává nadále řadu otázek, a to nejen praktických, ale také teoretických, ať už jde o absenci jejího ústavního zakotvení, podobu jejího zařazení do stávajícího systému kontroly veřejné správy či ochrany práv ve veřejné správě atd. Často je účel a smysl této instituce a mimosoudní ochrany vůbec chápán jako redundantní a v porovnání se systémy soudní ochrany málo efektivní. Konference, která se mimo jiné uskutečnila krátce poté, co Poslanecká sněmovna projednala první souhrnnou zprávu veřejného ochránce práv za rok 2001, měla proto být také jistým „vykročením“ k dalším odborným diskusím o úloze mimosoudní ochrany práv v demokratických systémech. S ohledem na tuto skutečnost rozdělili organizátoři konferenci do dvou částí: zatímco v první, dopolední části, se účastníci zabývali právním zakotvením